

Культура України в перші повоєнні роки

Культурне життя післявоєнної
України було дуже складне та
суперечливе. Взнаки давались
занепад господарства й
матеріальна скрута, великі
втрати серед людей та
руйнування в середині країни.

Освіта

У післявоєнній Україні в освіті продовжили політику ідеологізації суспільства. На **1950 рік** вийшли на рівень довоєнної освіти. Хоча було багато проблем, які перешкоджали розвиткові освіти. Нестача учителів, підручників та зошитів. А ще багато дітей в післявоєнний час настільки зголодніли та обносились, що не могли відвідувати школу за станом здоров'я.

Виконайте завдання

← Учні ремісничого училища – учасники лиж-ного комсомольського пробігу, присвяченого черговим виборам. Львівщина. 1949 р.

↓ Урок в одній із шкіл м. Києва, 1945 р. На уроці – міністр освіти УРСР П. Тичина

Роздивіться фотодокументи із зображенням школярів у повоєнні роки.

» 1. Що свідчить про заідеологізованість тогочасної радянської системи шкільної освіти? » 2. Назвіть деталі, які вказують на зубожіння і низький рівень задоволення побутових потреб. » 3. Чому, попри матеріальні труднощі, було впроваджено обов'язкове семирічне навчання? » 4. Навіщо створювали нові вищі навчальні заклади в західноукраїнських містах?

Повоєнна система освіти залишалась такою ж як до війни, головною вадою в освіті залишалась - **заідеологізованість** – перетворювала загальноосвітню школу на знаряддя контролю комуністичної партії над молодим поколінням.

Негативним було те, що класи були **перевантажені**(40 – 50 учнів у класі).

Після війни в СРСР було впроваджено обов'язкову **7 - річну освіту(1953рік)**. В Україні в повоєнні роки було відкрито **1300** нових шкіл.

Наука

В науці були позитивні зміни в Україні, кількість інститутів збільшилась до 44. Після О. Богомольця у 1946 році керівником Академії Наук УРСР було обрано О. Палладіна

О. Палладін

О. Богомольця

ОСОБИСТІСТЬ

Олександр Богомолець (1881–1946)

Видатний учений-патофізіолог, праці якого сприяли розвитку майже всіх напрямів патологічної фізіології, ендокринології, дослідженням у галузі імунітету тощо. Дослідник вивчав суть та біологічні процеси старіння, обґрунтував провідні засади геронтології. Його роботи про продовження життя, боротьбу з багатьма на той час невиліковними хворобами стали науковим проривом, який слугував фундаментальною основою для сучасної медицини.

ОСОБИСТІСТЬ

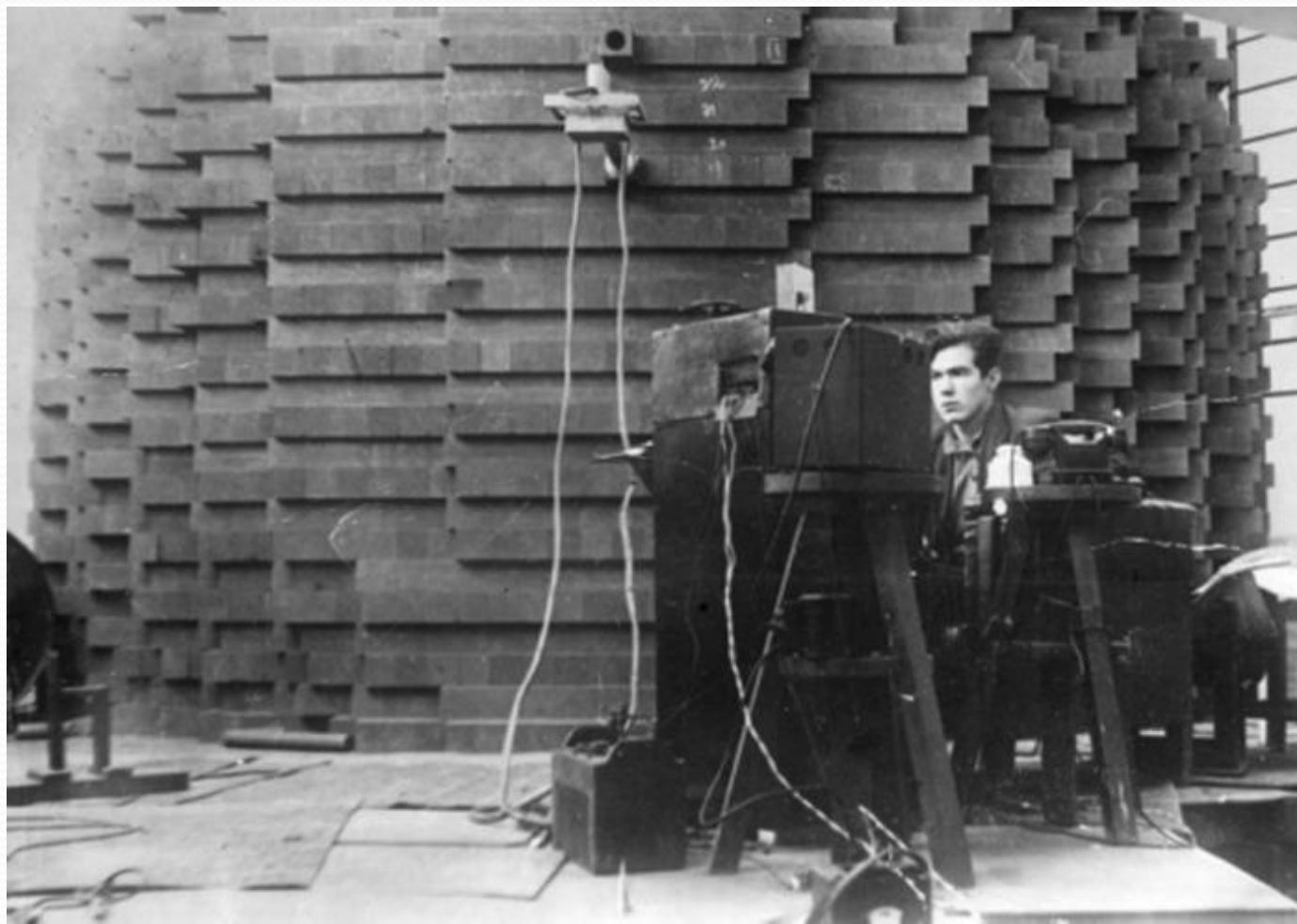
Олександр Палладін (1885–1972)

Один з основоположників вітчизняної біологічної хімії, засновник української школи біохіміків, родоначальник нейрохімії як науки. Був фундатором Інституту біохімії АН УРСР (згодом названий його ім'ям). Наукові праці вченого стосуються біохімії нервової системи і м'язової діяльності. У 1967 р. на Міжнародному нейрохімічному конгресі в Страсбурзі О. Палладіна вшанували як патріарха світової нейрохімії.

В Україні відбуваються в післявоєнний час значні успіхи у дослідженнях із фундаментальних наук:

- Запуск першого в республіці атомного реактора

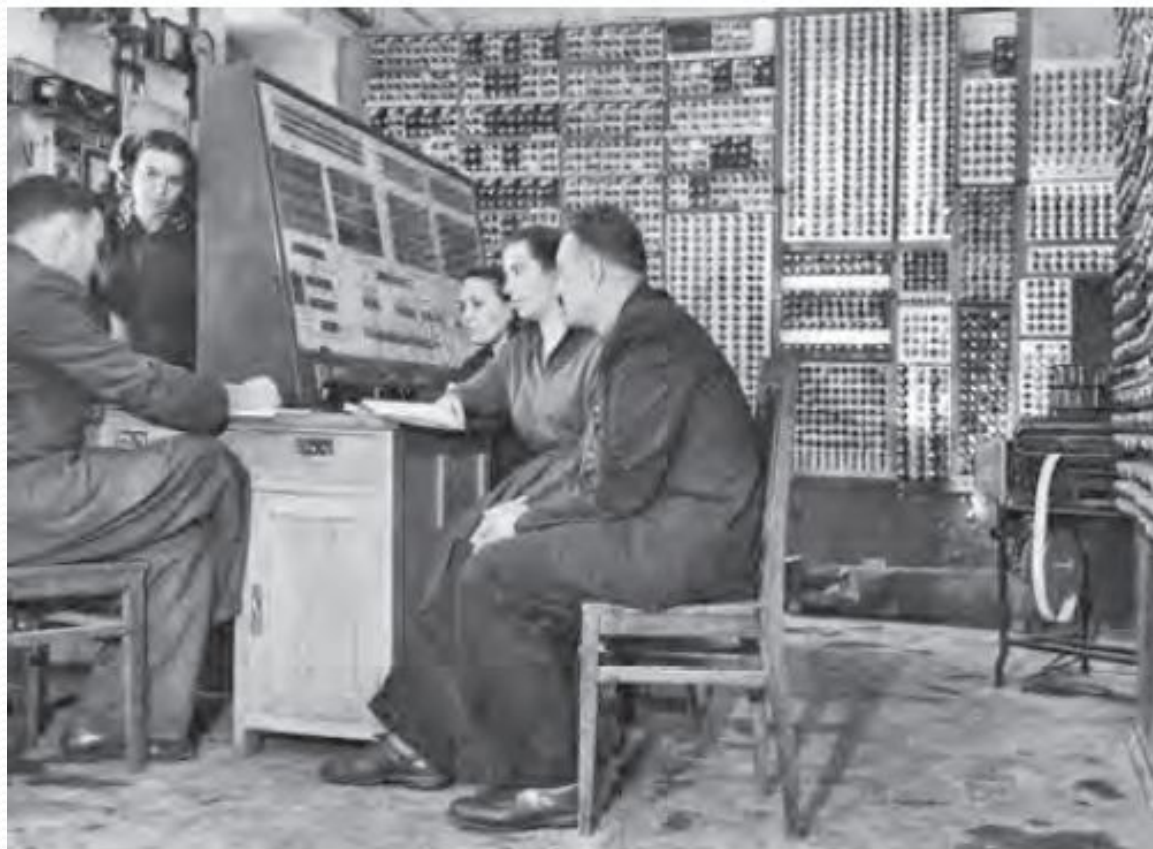
(1946 року)

- Створення в Києві першої в Європі електронної обчислювальної машини під керівництвом С. Лебедєва. (1950р.)

С. Лебедєв

ОСОБИСТІСТЬ

Сергій Лебедєв (1902–1974)

Дослідник у галузі електротехніки, розробник і конструктор першого комп'ютера в СРСР. Директор Інституту електротехніки АН УРСР у 1948–1951 рр., директор Інституту точної механіки й обчислювальної техніки АН СРСР у 1952–1974 рр. Основоположник вітчизняного комп'ютеробудування: лабораторія С. Лебедєва стала організаційним зародком Обчислювального центру АН України, а згодом Інституту кібернетики АН України.

- Запровадження нової автоматичної технології зварювання.
- На фото спорудження газогону Дашава – Київ першого у світі суцільнозварного мосту завдовжки 1543 метри.

Утім природничі науки зазнавали тиску з боку держави. Зокрема, завдала **«лисєнківщина»**, виявом якої стало цькування вчених-генетиків, викладачів біології, чий концептуальні погляди не збігалися з уявленнями академіка Т. Лисєнка. Лисєнко оголосив генетику *«реакційною лженаукою»*.

Трохим Лисєнко

“Лисенківщина” – специфічний період у сільськогосподарській і біологічній науці та практиці, пов’язаний із проявом культу особи президента ВАСГНІЛ, академіка АН УРСР **Т. Лисенка**, у результаті якого було припинено перспективні н

Серед науковців розпочалися «чистки», під час яких багатьох учених та викладачів – прихильників класичної генетики – було звільнено з роботи, згорнуто програму наукових досліджень найперспективніших напрямів біологічної науки.

«Буржуазною лженаукою» була оголошена й кібернетика.

Для того щоб посилити ідеологію в середині країни починають розширювати мережу культурно – освітніх закладів – **музеї, театри, кінотеатри, клуби тощо.**

У **1951 році в Києві** почав працювати перший телецентр – так було започатковано українське телебачення.

← Перший масовий телевізор КВН-49. Його чорно-білий екран був розміром з долоню. Щоб збільшити зображення, перед екраном установлювали збільшувальну лінзу, між скельцями якої, з'єднаними разом, усередину заливали дистильовану воду.

Література, театр, музика

У літературі продовжувався тиск на митців, гострої критики піддавались твори письменників, які писали не так як цього хотіла влада.

О. Довженко

Ю. Яновський

І. Сінченко

М. Рильський

Твори Довженка, Яновського, Сінченка, Рильського та інших зазнали гострої критики.

Усі твори повинні були бути написані в межах так званого **соціалістичного реалізму**. Наприклад, твір Олесь Гончара “Прапороносці”, де були яскраво виражені ідеї радянського патріотизму.

Але незважаючи на тиск з боку держави, багато талановитих письменників змогли проявити себе, написавши багато цікавих творів. Наприклад, Рильський “Троянди і виноград”, Тичина “Шевченко і Чернишевський” та інші.

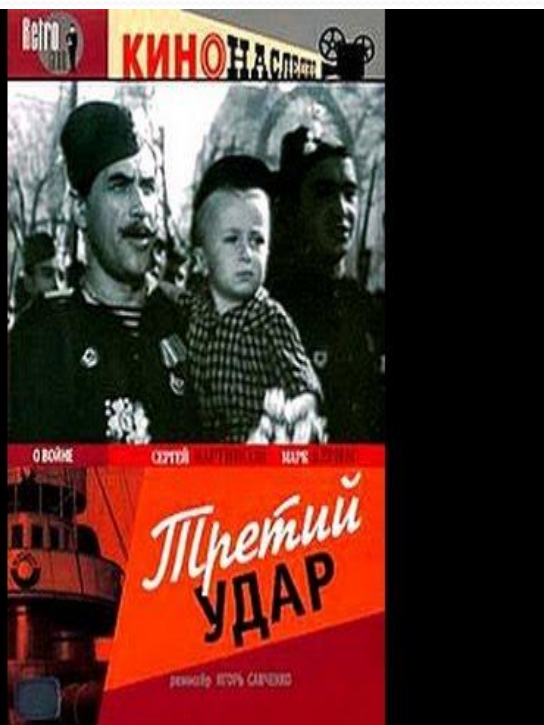
У повоєнний час важливе місце в житті населення відігравали театри, метою яких було не тільки продемонструвати чудову гру акторів, але й відволікти населення від буденного важкого життя.

Провідними театрами стають – театр ім.

І.Франка у Києві, театр ім. Т.Шевченка у Харкові, театр ім. Заньковецької у Львові.

У кіномистецтві у післявоєнний час діяла лише **Київська кіностудія**, яка за рік випускала лише один – два фільми.

“Третій удар”
І.Савченко

“Подвиг розвідника”, “Щедре літо”
Б. Барнет

В музичному мистецтві найбільше розвивалась опера. В оперній царині значний розголос мала опера «Богдан Хмельницький» Костянтина Данькевича. Під час показу в Москві партійні пропагандисти виявили, що її лібрето, написане О. Корнійчуком та В. Василевською, містило численні *«ідейні прорахунки»*.

Хорове мистецтво України розвивалося завдяки діяльності визначних хормейстерів Г. Верьовки, П. Козицького та ін.

Г. Верьовка

П. Козицький

Активно розвивався й пісенний жанр. Плідно співпрацювали поет А. Малишко і композитор П. Майборода, які подарували народові «Київський вальс», «Білі каштани», «Ми підем, де трави похилі», «Пісню про рушник», «Стежину

П. Майборода

Архітектура та образотворче мистецтво

В післявоєнній архітектурі відбувалась відбудова і рішучих змін не проводилось. В основному при відбудові будинки зводились, або реставрувались висотою до 4 поверхів.

Київ, Хрещатик початок
1950 – х років.

У образотворчому мистецтві найбільших успіхів було досягнуто в **історичному та побутовому жанрах**.

Саме як **історичні твори** варто розглядати полотна перших повоєнних років, присвячені подіям радянсько-німецької війни, виконані часом на основі безпосередніх вражень.

В. Костецький
“Повернення” 1947р.

Т. Яблонська “Хліб” 1949р.

- Ще одним представником образотворчого мистецтва у період відбудови була Катерина Білокур картини якої уособлюють мистецький напрям, відомий як **народний примітивізм**. Три картини художниці – 1 - «Цар-Колос», 2 - «Берізка» і 3 - «Колгоспне поле» – були включені до експозиції радянського мистецтва на Міжнародній виставці в Парижі (1954).

1

2

3

